

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

BESLUT

2011-12-06

Dnr 511-7029-08
Obj nr 10-02-98

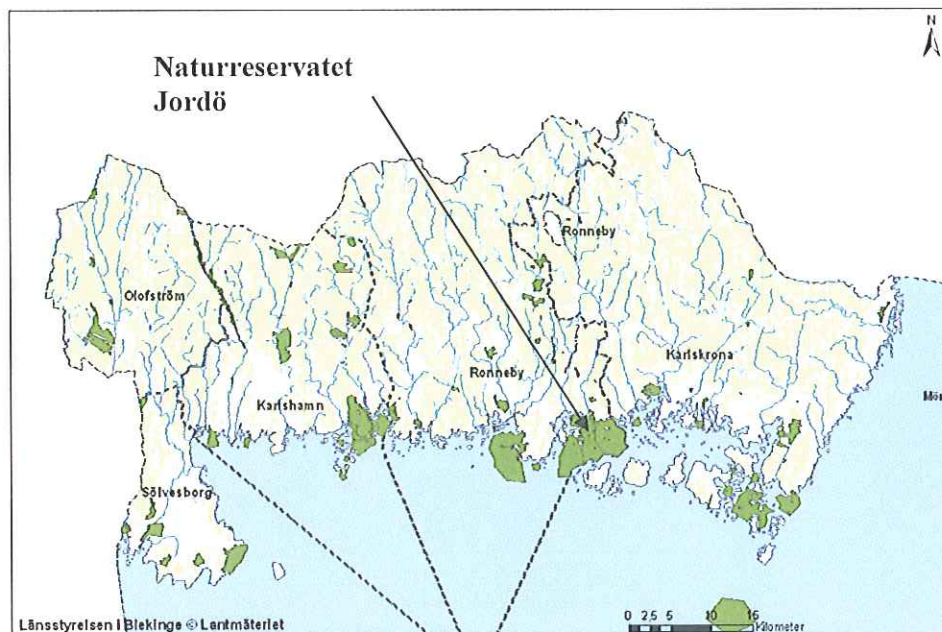
Beslutsbilaga 3

Skötselplan för naturreservatet

Jordö

i
Ronneby kommun

Länskarta med reservatet markerat

Planförfattare: Lars-Göran Olsén
 Beställningsadress: www.lansstyrelsen.se/blekinge
 Copyright: Länsstyrelsen i Blekinge län

Omslagsbild: Hällmarker i naturreservatet Jordö.

Foto: Lars-Göran Olsén

Postadress	Besöksadress	Telefon/Telefax	E-post/webbplats:	Org.nr
SE-371 86 KARLSKRONA	Ronnebygatan 22	0455-870 00 0455-870 01	blekinge@lansstyrelsen.se www.lansstyrelsen.se/blekinge	202100-2320

Innehållsförteckning

1 Syftet med naturreservatet.....	4
2 Beskrivning av området	4
2.1 Administrativa data	4
2.2 HISTORISK OCH NUVARANDE MARKANVÄNDNING.....	6
<i>Topografi, berggrund och jordarter</i>	6
2.3 OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN	7
<i>Biologiska bevarandevärden</i>	7
<i>Kulturhistoriska bevarandevärden</i>	8
<i>Intressen för friluftslivet</i>	8
3 Referenser	9
4 Planerad markanvändning och skötsel	9
4.1 GENERELLA RIKTLINJER	9
4.2 INDELNING I SKÖTSELOMRÅDEN.....	10
5 Mål och åtgärder för skötselområden.....	10
6 Friluftsliv och turism.....	12
6.1 BESKRIVNING	12
6.2 ÖVERGRIPANDE MÅL	12
6.3 ANLÄGGNINGAR FÖR FRILUFTSLIVET	12
7 Utmärkning av reservatsgräns.....	12
8 Bränder och brandbekämpning	13
9 Jakt /Jakt och fiske	13
10 Tillsyn, dokumentation och uppföljning	13
10.1 TILLSYN ÖVER FÖRESKRIFTER	13
10.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	13
10.3 DOKUMENTATION AV SKÖTSELÅTGÄRDER	13
11 Kostnader och finansiering	13
12 Sammanfattning och prioritering av planerade	14
skötselåtgärder.....	14

BILAGA

- Bilaga 1: Översiktskarta
- Bilaga 2: Reservatets gränser, fastighetsgränser, mm
- Bilaga 3: Markanvändning Häradskartan 1917-1918
- Bilaga 4: Ortofotokarta
- Bilaga 5: Skötselområden
- Bilaga 6: Anläggningar för friluftslivet
- Bilaga 7: Grindhål

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatet är att:

- *Bevara biologisk mångfald* i ett lövskogsområde med god tillgång på gammal ek och alm samt lavklädda hållmarker med bitvis tät trädskikt. Bevara variation av växt- och djursamhällen inom de olika naturtyperna. Bevara rödlistade arter och andra i Blekinge ovanliga arter.
- *För det rörliga friluftslivet* bevara strövstigarna i området.

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Jordö
Objektnummer	10-02-098
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2011-12-06
Natura 2000 beteckning	-
Totalareal (ha)	22,3
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen
Kommun	Ronneby
Lägesbeskrivning	Ca 10 km V om Karlskrona, på västra sidan av naturreservatet Almö
Sakägare	Privat markägare
Fastigheter	Del av Jordö 1:1
Servitut	Kraftledning
Samfälligheter	Samfällad väg
Nyttjanderätter	Brunn med tillhörande vattenledning
Naturtyper	Areal (ha)
<i>Skogsmark</i>	Totalt 5,7 ha
Natura 2000	3,9 ha, 9160 <i>Näringsrik ek eller ek- avenbok-skog</i>
Övriga	18,3 ha, Lav- och mosklädda hållmarker med tall, ek och en. 0,1 ha, Flack, stenig strand
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Skog och hållmarker.
Naturtyper	9160 <i>Näringsrik ek eller ek- avenbokskog</i> , Lav- och mosklädda hållmarker med tall, ek och en. Flack, stenig strand
Strukturer	Död ved, mulm, grova träd, senvuxna träd.
Funktioner	Ett mikroklimat som skapas av att täta skogsbryn mot Östersjön stoppar kylande vindar från havet. Kombinationen hållmarker och höga och täta enbuskage som ger varma, vindskyddade miljöer.

	Enbuskagen runt askar med ädelkronlav stabiliserar luftfuktigheten. Ädelkronlav anses gynnas av täta olikåldriga lövskogar nära vatten.
Arter Rödlistade arter	<u>Kärlväxter</u>: alm <i>Ulmus glabra</i> VU, ask <i>Fraxinus excelsior</i> VU, Allanders björnbär <i>Rubus allanderi</i> NT, desmeknopp <i>Adoxa moschatellina</i> NT. <u>Fåglar</u>: nattsjärra NT. <u>Svampar</u>: tårticka, <i>Inonotus dryadeus</i> VU, Oxtungsvamp, <i>Fistulina hepatica</i> NT, Ekticka <i>Phellinus robustus</i> NT. <u>Lavar</u>: ädelkronlav, <i>Pachyphiale carneola</i> VU, matt pricklav, <i>Arthonia pruinata</i> VU, savlundlav, <i>Bacidia incompta</i> VU, liten sönderfallslav <i>Bactrospora corticola</i> VU, gammelekslav, <i>Lecanographa amylacea</i> VU, grå skärelav, <i>Schismatomma decolorans</i> NT, rosa lundlav, <i>Bacidia rosella</i> NT, blek kraterlav, <i>Gyalecta flotowii</i> NT, blyertsav, <i>Buellia violaceofusca</i> NT. <u>Insekter</u>: ekträdlöpare, <i>Rhagium sycophanta</i> NT.
Arter enligt EU:s fågeldirektiv Övriga ovanliga arter och signalarter	nattsjärra, spillkråka, stenknäck. <u>Kärlväxter</u>: småfruktig jungfrukam <i>Aphanes australis</i> LC, buskstjärnblomma, tandrot. <u>Lavar</u>: rostfläck, guldpuddrad spiklav, kornig nållav, lönnlav <u>Mossor</u>: fällmossa och guldlockmossa. <u>Fåglar</u>: skogsduva LC. <u>Insekter</u>: ekoxe LC.
	Rödlistekategorier: VU = sårbar, NT = missgynnad (Rödlistade arter i Sverige 2010). LC = tidigare rödlistad art (ej fullständig lista).
Kulturmiljöer	stenmurar, delvis med dubbla rader enepinnar för risöverbyggnad, småskalig stenbrytning med mindre skrotstenshögar
Friluftsliv	• Närnatur med väl upptrampad stig • Kulturhistoria • Besöksobjekt • Landskapsbild

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Topografi, berggrund och jordarter

Området är flackt och de högsta delarna når endast drygt 15 m över havet. Berggrunden består av granit som i stora delar av området är synligt som plana lav- och mosklädda berghällar. Jordlagret är oftast tunt och består av morän som delvis är svallad.

Berghällar på Jordö.

Foto: Lars-Göran Olsén

Markhistorik

Skogen och hållmarkerna har beteshävdats till omkring 1985 och uppvisar fortfarande en viss betesprägel. Stenmuren i den östra gränsen har haft en överbyggnad av enris och taggiga buskar. Numera återstår bara 2 rader med enestolpar och däremellan stammar av mindre enbuskar från den tidigare risöverbyggnaden. Stenmurens risöverbyggnad har moderniserats med en taggtråd i toppen av stolparna.

Stenmur med dubbla rader av enepinnar och rester av en risöverbyggnad av i huvudsak enbuskar. Stenmuren utgör reservatsgräns mot öster (reservatet till vänster i bilden).

Foto: Lars-Göran Olsén

2.3 Områdets bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Jordö har mycket stora naturvärden i form av biotoper med gamla ädellövträd, död ved och hålträd med mulm, vilka är strukturer och substrat som utgör förutsättningen för de skyddsvärda arter av lavar och insekter som lever i området. Närheten till havet, vindskyddande skog och hållmarker med höga enbuskar gör att mikroklimatet är gynnsamt för insekter och lavflora. Detta gör att även trädmiljöer som normalt inte drar till sig lavinventerarnas intresse kan vara växtplatser för rödlistade lavar. Den som sårbar (VU) rödlistade arten ädelkronlav växer på minst 20 almar och askar. De minsta av dessa träd har en diameter av endast 20-25 cm. Hälften av träden med ädelkronlav växer på mark med täta enbuskage, de övriga i skog. Flera av träden med ädelkronlav är tunna almar som står intill gamla spärrgreniga ekar. Dessa almar skulle lätt kunna röjas bort för att friställa spärrgreniga ekar om man inte känner till att de hyser rödlistade arter. Förutom skyddsvärda lavar förekommer även svampar och insekter som är beroende av gamla lövträd, mulmträd och död ved. I området finns gott om hålträd, torrakor, högstubbar och lågor, samt örter, säl, rönn, hagtorn, slån och rosor vars pollen är viktiga födokällor för insekterna. Skogsstyrelsen har avgränsat en nyckelbiotop med en yta på 13,4 ha i området. Även det ca 0,5 ha stora området med ädelkronlav som växer på ask är av nyckelbiotopsklass.

Kulturhistoriska bevarandevärden

Vikingatida spärranläggningar i vattnet utanför Jordö visar att kulturlandskapet i denna delen av skärgården har gamla anor. I området finns fina stenmurar. I muren som utgör naturreservatets östra gräns finns rester kvar av en risöverbyggnad av mindre enbuskar som hålls på plats av parvis placerade enepinnar. I utmarken finns många rester efter småskalig stenbrytning. Stenbrytning har varit en viktig del av ekonomin för befolkningen i den Blekingska skärgården. Längs den gamla Jordövägen, nära gården som ligger på västra sidan av reservatet, växer en rad med mycket gamla grova enar.

En rad med gamla och grova enar längs den gamla vägen som går genom skötselområde 1.

Foto: Lars-Göran Olsén

Intressen för friluftslivet

Jordö naturreservat är ett populärt närströvsområde med en upptrampad stig som går från ett sommarstugeområde västerut genom skogen fram till den gamla bondgården och vidare på den gamla Jordövägen i en stor båge över hällmarkerna tillbaka till östra delen av sommarstugeområdet.

3 Referenser

Litteratur

Gärdenfors, U. (ed.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010 – The 2010 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Fröberg, L., Lif, M. 2010: Lavar på Jordö. Länsstyrelsens rapport 2010:02. ISSN: 1651-8527. Länsstyrelsen i Blekinge län.

Övriga källor

Skogsstyrelsens inventering av nyckelbiotoper.

Länsstyrelsens trädinventeringar.

Kartor

Häradskarta från 1917-1918

4 Planerad markanvändning och skötsel

4.1 Generella riktlinjer

- Vid skötselåtgärder ska värdefulla element för faunan och florán sparas, såsom grova träd, senvuxna träd, hålträd, boträd, blommande buskar, stående döda och döende träd, vindfällén eller lågor.
- All gran röjs bort.
- Alla skötselåtgärder inom naturreservatet, t.ex. avverkning och uttransport av virke, ska utföras vid sådan tid och på sådant sätt att skador på vedinsekters fortplantning och mark minimeras. Fornlämningar får inte skadas enligt föreskrifterna i lagen (1998:950) om kulturminnen.
- Träd som fallit eller hotar falla ned över befintliga vägar, stigar, ledningsgator, stängsel, kulturhistoriska lämningar och tomtmark får upparbetas och avlägsnas. Träd som är värdefulla för faunan och florán, exempelvis grova och gamla träd, ska dock flyttas och lämnas kvar på lämplig plats i reservatsområdet.
- Kulturhistoriska lämningar såsom stenmurar, odlingsrösen, stenbroad väg och lämningar efter stenbrytning ska bevaras och åskådliggöras. Detta sker praktiskt genom att de hålls fria från uppväxande sly och utbredda buskage. Raden av gamla enar längs vägen genom utmarken bevaras. I samband med röjningar av enbuskar restaureras risöverbyggnaden på stenmuren mot Håjan där stenmuren ligger nära stigen. Spridda buskar får växa intill högst 30 % av stenmurarna. Stenar som fallit ner från stengården läggs tillbaka. Ny sten får inte läggas på.
- I befintliga grindhål i stenmurarna ska finnas öppningsbara grindar eller stättor

4.2 Indelning i skötselområden

Naturreseptatet har delats in i 2 skötselområden. Avgränsningen av skötselområdena framgår av bifogad skötselplanekarta, se bilaga 5.

Skötselområde 1. Hällmarker med många gamla enbuskar.

Skötselområde 2. Skog med begränsad skötsel i träd och buskskikten.

5 Mål och åtgärder för skötselområden

5.3 Skötselområde 1. Hällmarker med många gamla enbuskar.

Areal 3 a: ca 18,1 ha.

Beskrivning.

Området består av lav- och mosklädda hällmarker. Mellan hällarna finns tätt med enbuskar och stråk av träd, samt mindre skogsbestånd av tall, ek, asp, björk och lönn. Spärrgrenig ek förekommer i alla åldrar från unga träd till grova äldre ekar. I fältskiktet finns hävdgynnade örter som liten blå-klocka, mandelblomma och backtimjan. På berghällarna växer mossor, lavar och styvmorsviol. Sedan betet upphörde har områden med lite djupare jordlager börjat växa igen och en del områden blivit svårframkomliga på grund av täta enbusksnår. Längs den gamla vägen, som numera närmast kan kallas en stig, växer trädformig en som en allé. Bitvis är vägen stenbroad. Detta är tydligast i nordväst där det också finns en rad med grova gamla enar.

Ek, tall och enbuskar på hällmarkerna.

Foto: Lars-Göran Olsén

Bevarandemål

Berghällar som är rikligt bevuxna med mossor och lavar. Mellan hållarna finns en mosaik med fläckvis täta enbuskbestånd, öppna luckor och mindre skogsbestånd av tall, ek, asp, björk och lönn. Buskskiktet är väl utvecklat men inte så tätt att området är svårframkomligt. Träden i området kan åldras, dö och brytas ner på platsen. Ädellövträden är viktiga substrat för rödlistade insekter, lavar och svampar. Den gamla, bitvis stenbroade vägen bevaras. Raden med gamla grova enar bevaras och lämpliga yngre enar sparas som fristående träd.

Skötselåtgärder

- Området betas extensivt. Under kortare perioder med några års mellanrum kan området betas hårdare.
- Försiktig gallring av yngre enbuskar och täta bestånd av unga träd.
- Røjning av luckor där det nu växer täta bestånd av ung björk.
- För att öka framkomligheten i området kan grenar på lågor kapas till hanterliga bitar och läggas längs med trädstammen.

Skötselområde 2. Skog med begränsad skötsel i träd och buskskikten.

Areal: ca 4,1 ha

Beskrivning.

En gles lövskog med ek, alm, tall, lönn, ask, björk, bok, en och några grannar. Närmast stranden växer även al. Flera av ekarna är spärrgreniga och några är gamla. Rödlistade lavar förekommer på många träd i området och växer bland annat på almar som endast är ca 20 cm i diameter. Död ved förekommer både i levande träd, främst av ek, och i lågor av en, rönn och gran. Marken utgörs till stora delar av svallad morän. Efter att beteshävderna upphörde i mitten av 1980-talet har björnbär spritt sig över stora delar av området. Dessutom finns ett inslag av hagtorn och rosor. Strandens är flack och stenig och är delvis bevuxen med bladvass.

Bevarandemål

En lövskog där träd kan åldras, dö och brytas ner på platsen. Ädellövträden är viktiga substrat för rödlistade insekter, lavar och svampar. Skogen, som består av ek, alm, lönn, björk, rönn och tall har mindre gläntor och är extensivt betad för att begränsa utbredningen av björnbär och det övriga buskskiktet. Buskskiktet är väl utvecklat men inte så tätt att området är svårframkomligt. Trädens täckningsgrad varierar småskaligt mellan 50 och 100 %.

Skötselåtgärder

- Området betas extensivt. Under kortare perioder med några års mellanrum kan det betas hårdare.
- För att öka framkomligheten i området kan grenar på lågor kapas till hanterliga bitar och läggas längs med trädstammen.
- Punktåtgärder runt spärrgreniga ekar. Unga träd med en diameter mindre än 30 cm får fällas om de saknar ädelkronlav eller andra röd-

listade arter. All utstämpling av träd som ska fällas ska utföras av lavkunnig person.

6 Friluftsliv och turism

6.1 Beskrivning

Naturreservatet är ett populärt rekreatjonsområde för närboende. En stig leder från västra delen av sommarstugeområdet mot gården på västra sidan av reservatet och ansluter där till en gammal väg som går mot södra Jordövägen i östra delen av sommarstugeområdet. Stigen går genom lövskog och över hållmarkerna, och vidare längs östra sidan av hållmarksområdet. Planerade anläggningar för friluftslivet har markerats på kartan i ”Anordningar för friluftslivet”.

6.2 Övergripande mål

Områdets natur ska kunna upplevas utan att reservatets naturvärden påverkas negativt. Målet för friluftslivet inom naturreservatet Jordö är att det i första hand är ett närströvområde i ett naturskönt landskap.

6.3 Anläggningar för friluftslivet

Bevarandemål

- Parkeringsplats finns vid Slätthammars badplats ca 400 öster om Jordö, i det närbelägna naturreservatet Almö.
- 3 informationstavlor med beskrivning av reservatet ska finnas.
- Det ska finnas 2 km väl underhållna markerade stigar och vandringsleder inom reservatet.

Istandsättningsåtgärder

- Informationsskyltar med beskrivning av reservatet sätts upp vid parkeringsplatsen och vid de markerade stigarna som leder in i reservatet.

Underhållsåtgärder

Regelbunden översyn av parkeringsplats, informationsskyltar och stigmarkeringar.

7 Utmärkning av reservatsgräns

Utmärkning av reservatets gräns ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

8 Bränder och brandbekämpning

Bränder inom naturreservatet ska släckas enligt gällande lagar. Släckningsarbete sker med försiktighet i samråd med reservatsförvaltningen så att naturvärdena t.ex. äldre träd inte skadas.

Eftersläckning och bevakning

Markägaren är enligt lag skyldig att utföra eftersläckning och bevakning. Om så inte sker kan räddningstjänsten utföra eftersläckning men markägaren får då stå för kostnaderna för detta. Reservatsförvaltningen tar ändå ansvaret för släckningsarbetet i samråd med markägaren.

Åtgärd efter brand

Framtida skötselåtgärder utreds för varje enskilt område som påverkats av branden.

9 Jakt /Jakt och fiske

Rätten till jakt inom reservatet regleras inte i reservatsföreskrifterna.

Jaktutövandet får inte ske i strid mot reservatsbestämmelser eller skötselplan.

10 Tillsyn, dokumentation och uppföljning

10.1 Tillsyn över föreskrifter

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn av föreskrifter.

10.2 Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning kommer att ske enligt Naturvårdsverkets rapport ”Uppföljning av skyddade områden i Sverige – Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå”, samt i enlighet med uppföljningsmanualer som Naturvårdsverket tillhandahåller för varje naturtyp och art. Dessa riktlinjer kan förändras. Uppföljning av naturreservatets bevarandemål ska alltid ske enligt gällande riktlinjer.

Reservatsförvaltaren bör utarbeta en särskild plan för uppföljning inom reservatet.

10.3 Dokumentation av skötselåtgärder

Dokumentation av skötselåtgärder kommer att ske i Skötseldos.

11 Kostnader och finansiering

Naturvårdsförvaltaren bekostar åtgärder enligt skötselplanen

12 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

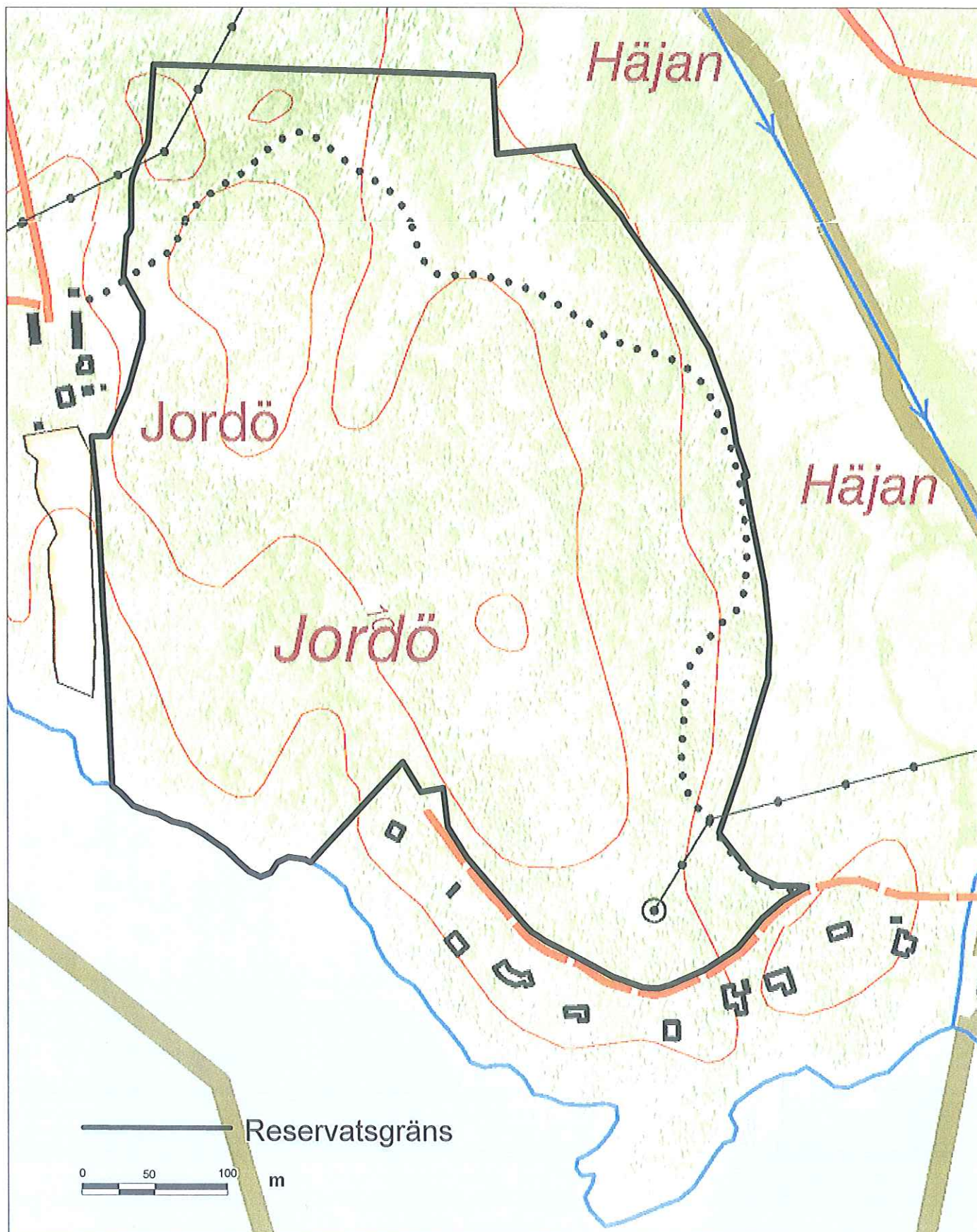
Skötselåtgärd	Var	Vem	Prioritet*	När
Utmärkning av gränsen	Hela reservatet	Länsstyrelsen	1	Inom 1 år
Informationstavlor	1	Länsstyrelsen	1	Inom 1 år
Extensiv betesdrift	1 och 2	Länsstyrelsen	1	Varje eller vart 2:e år
Utmärkning och röjning av strövstigar	1 och 2	Länsstyrelsen	1	Inom 2 år
Avverkning av gran	2	Länsstyrelsen	2	Inom 5 år
Röjning	1 och 2	Länsstyrelsen	2	Inom 5 år
Uppföljning av skötselåtgärder	Hela reservatet	Länsstyrelsen	1	Enligt nationella program för uppföljning
Uppföljning av bevarandemål	Hela reservatet	Länsstyrelsen	1	Enligt nationella program för uppföljning

*Prioritet 1 till 3, varav 1 är högst

Naturreservatet Jordö

Reservatskarta

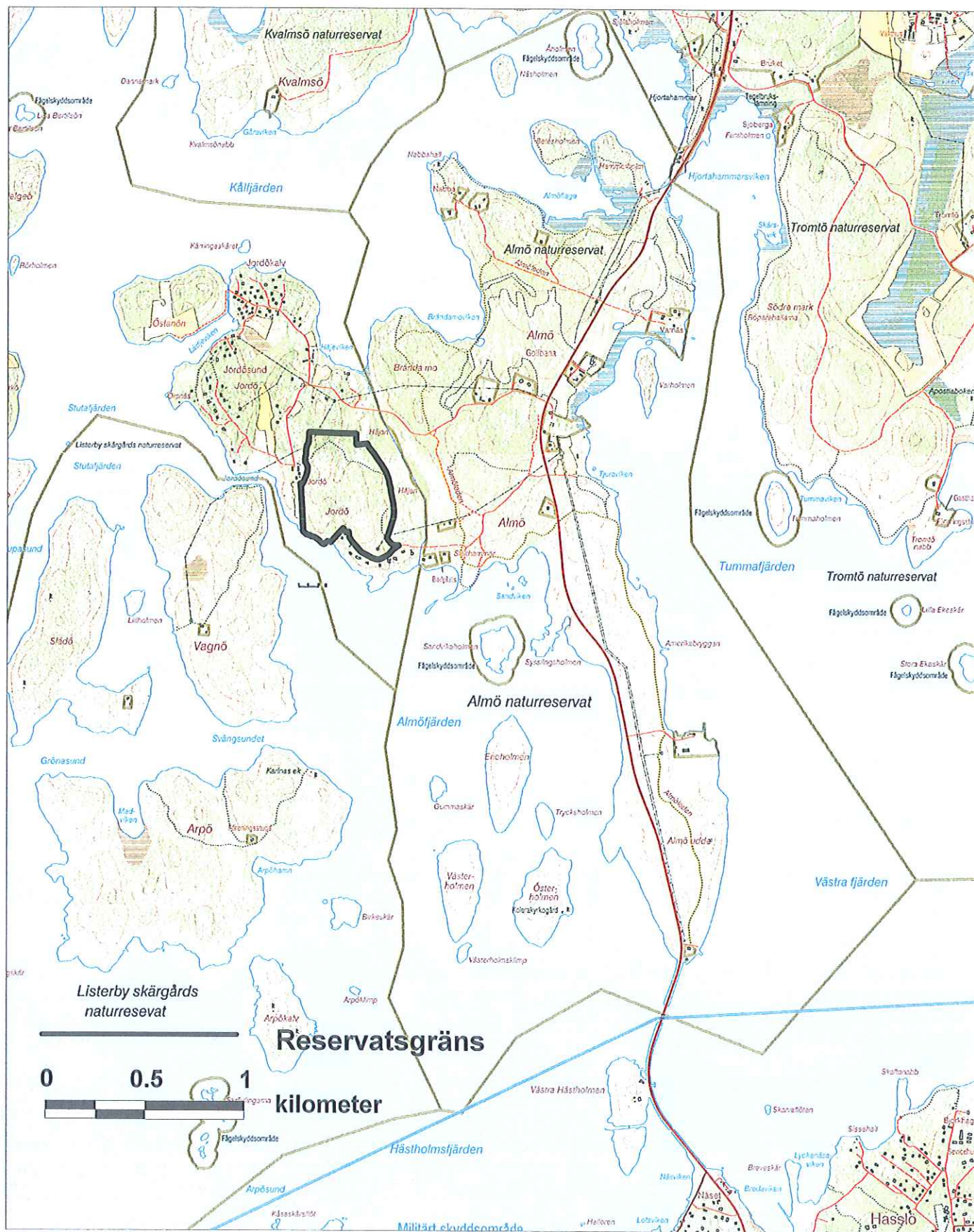
Bilaga 1

Naturreservatet Jordö

Översiktskarta

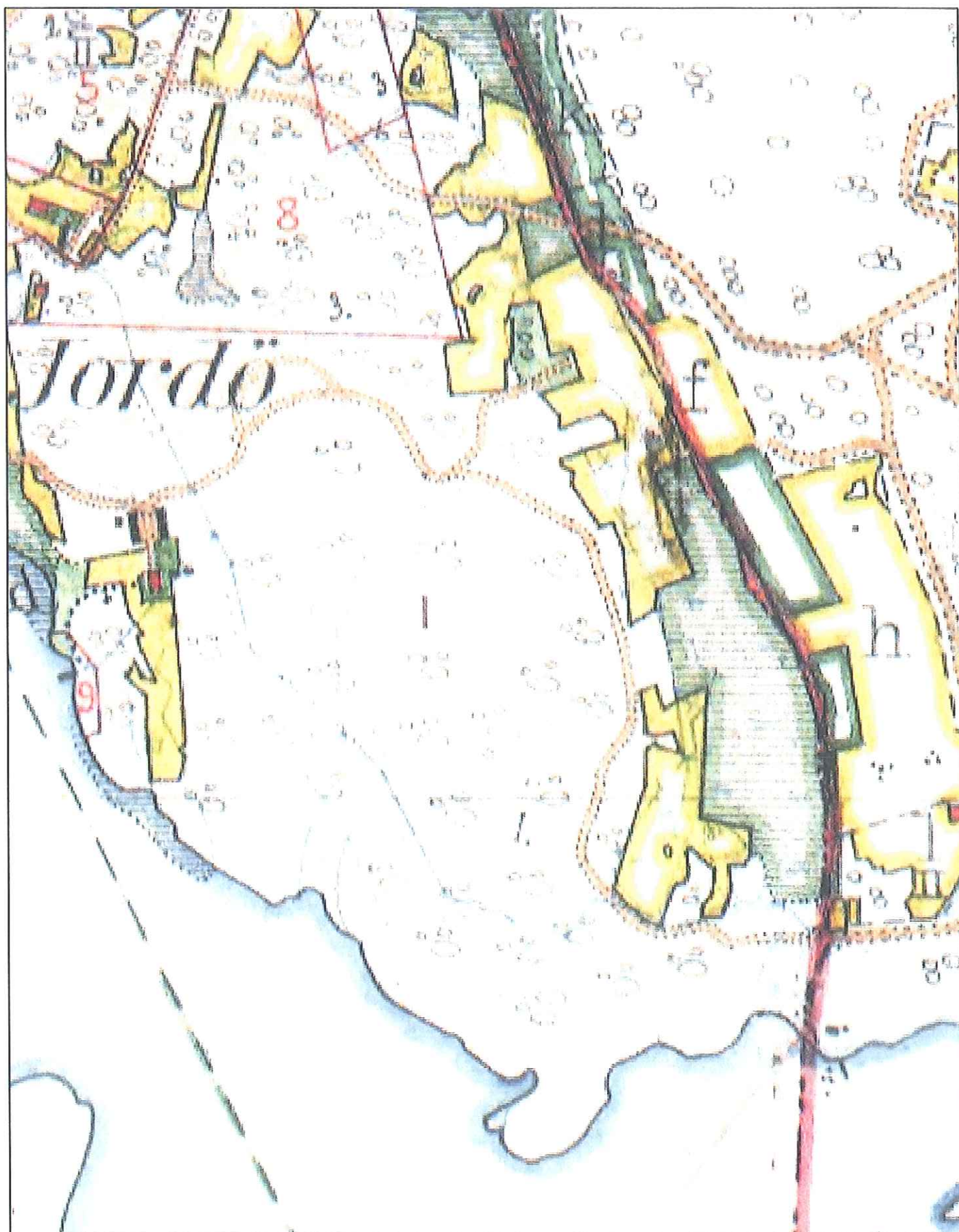
Bilaga 2

Naturreservatet Jordö

Häradskartan

Bilaga 3

Naturreservatet Jordö

IR fotokarta

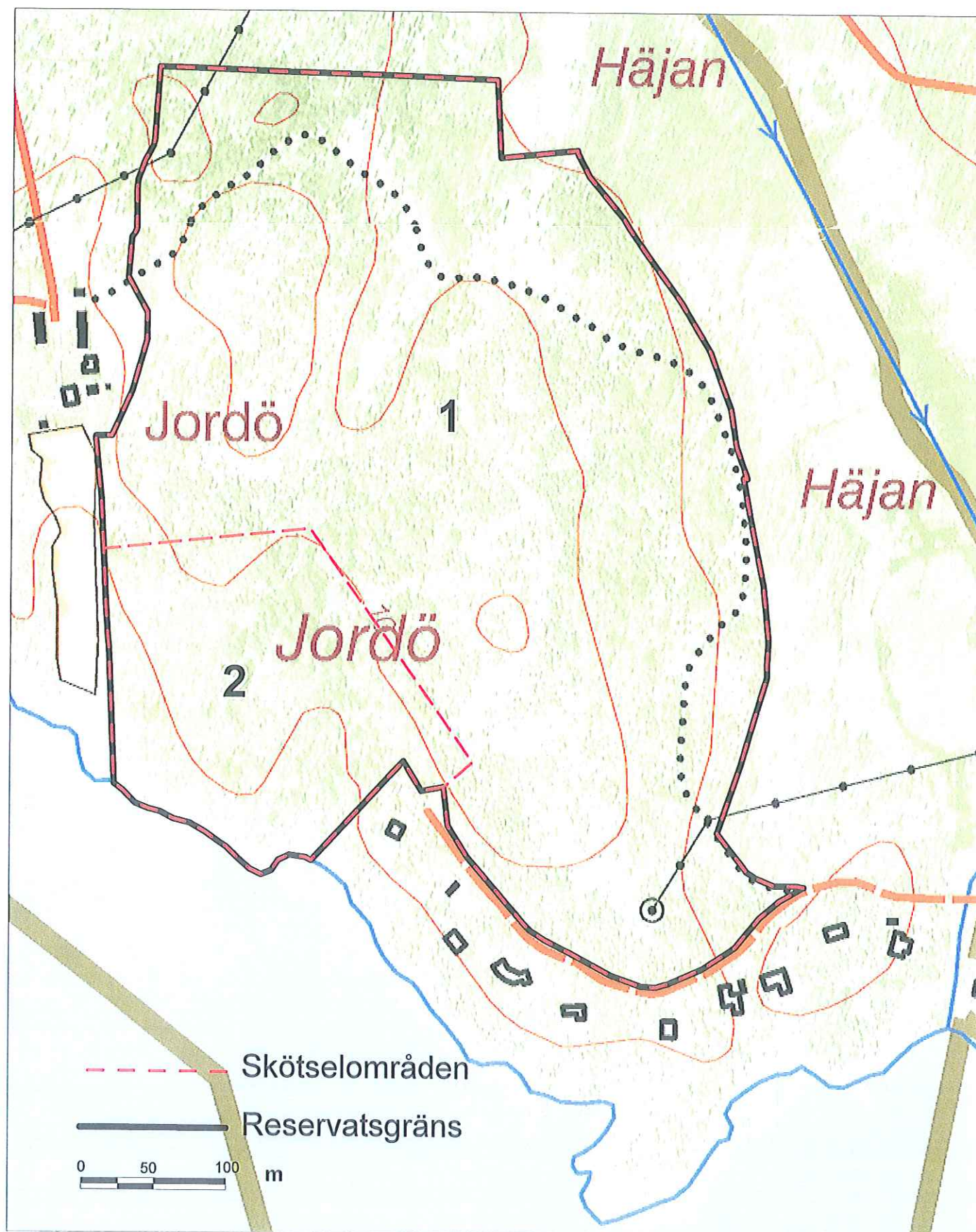
Bilaga 4

Naturreservatet Jordö

Skötselplan

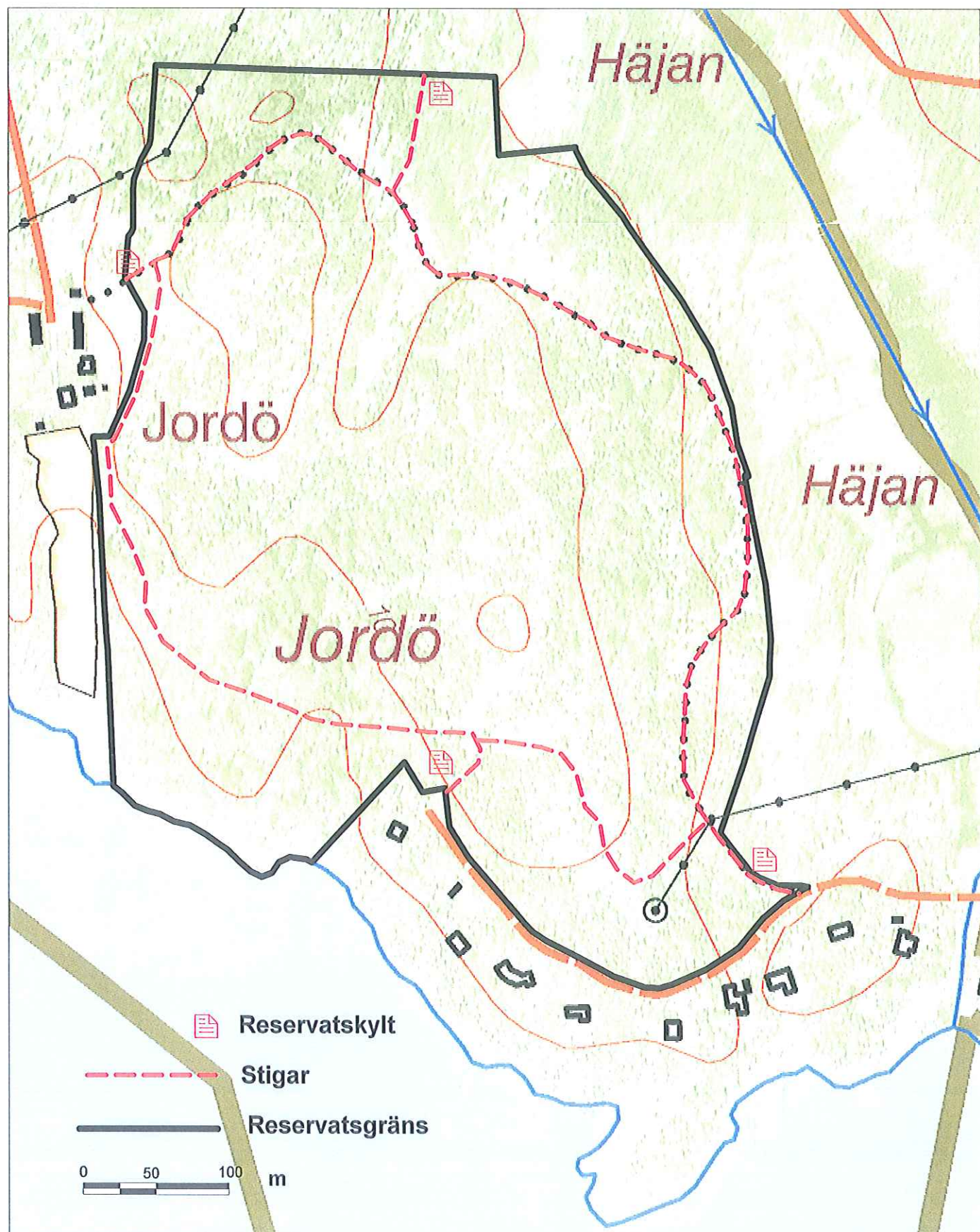
Bilaga 5

Naturreservatet Jordö

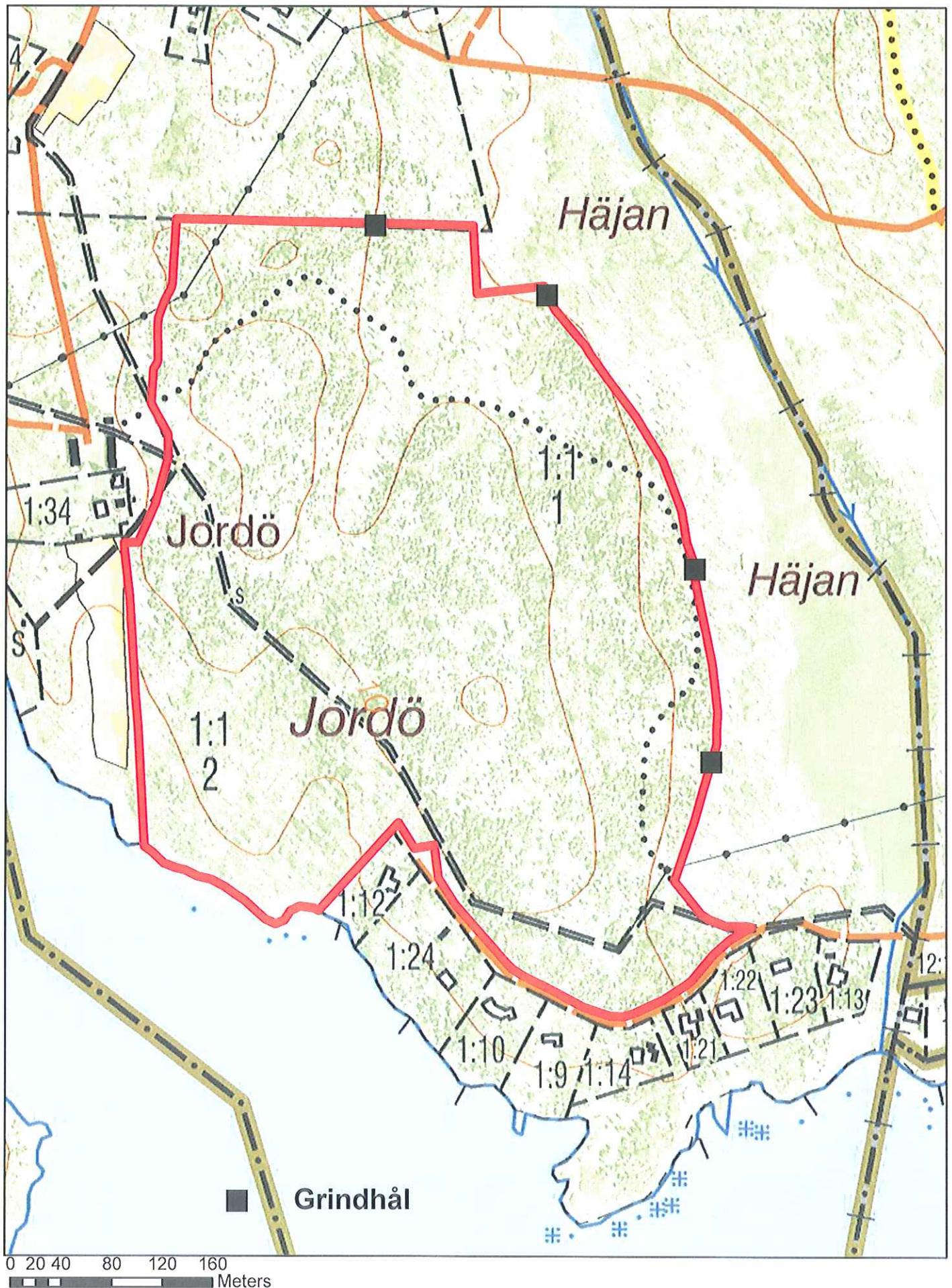
Anläggningar för friluftsliv

Bilaga 6

Naturreservatet Jordö Grindhål

Bilaga 7

En viktig del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreservat och upprätta skötselplaner. Arbetet är inriktat på områden med naturtyper som är viktiga för många arters långsiktliga överlevnad. En del av dessa naturtyper blir allt sällsyntare i det rationellt brukade landskapet.

Naturreservatet Jordö i Ronneby kommun har främst bildats i syfte att bevara biologisk mångfald i ett lövskogsområde med god tillgång på gamla ekar och alm samt på lavklädda hällmarker med bitvis tät trädsikt. Rödlistade arter och andra för Blekinge ovanliga arter ska kunna leva i området. I naturreservatet finns också värdefulla kulturhistoriska lämningar som stenmurar, bl a med rester av överbyggnad av taggiga buskar, samt spår av småskalig stenbrytning.

Skötselplanen innehåller syftet med reservatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv och turism, samt om hur en framtida uppföljning av skötseln i reservatet är tänkt att ske.